

УДК 619: 617: 616.71: 636.7

Іглицький І.І., к.б.н., доцент ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького, м. Львів***ЗАСТОСУВАННЯ НЕСТЕРОЇДНИХ ПРОТИЗАПАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ ТА ХОНДРОПРОТЕКТОРІВ ЗА ЛІКУВАННЯ КОНЕЙ З АРТРИТАМИ ЗАПЛЕСНОГО СУГЛОБУ**

У статті узагальнені деякі аспекти раціонального застосування нестероїдних протизапальних препаратів під час лікування коней за неінфекційного артриту. Особливо це стосується метаболічних порушень у суглобових тканинах, алергічних реакцій чи травм у гострій або хронічній період. Розглядається симптоматика, етіологія та патогенез суглобової патології, найбільш поширеної у спортивних коней. На основі досліджень запропонована схема ефективного лікування.

За лікування коней протизапальним стероїдним препаратом мелоксикамом (всередину в першу добу по 0,5 мл/10 кг, у подальшому 1 раз на добу по 0,25 мл/10 кг маси тіла) та хондропротекторами (з розрахунку на голову хондроїтин-сульфату – всередину двічі на добу по 2 капсули (500 мг) та гіалуронат натрію – внутрішньосуглобово по 50 мг 1 раз на тиждень) клінічні прояви асептичного артриту зникали на 13-у добу. За лікування коней лише протизапальним стероїдним препаратом дексаметазоном (внутрішньосуглобове по 0,8 мл на голову з інтервалом у 3 дні), клінічні прояви асептичного артриту зникали значно пізніше на 22 добу.

Ключові слова: запалення, нестероїдні протизапальні препарати, хондропротектори, суглоби.

УДК 619: 617: 616.71: 636.7

Иглицкий И.И., к.б.н., доцент*Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З.Гжицкого, г. Львов, Украина***ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСТЕРОИДНЫХ ПРОТИВОВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ ПРЕПАРАТОВ И ХОНДРОПРОТЕКТОРОВ ПРИ ЛЕЧЕНИИ ЛОШАДЕЙ С АРТРИТАМИ ТАРЗАЛЬНОГО СУСТАВА**

В статье изложены некоторые аспекты рационального использования нестероидных противовоспалительных препаратов при лечении лошадей с артритами. Особенно это касается метаболических изменений в суставных тканях, аллергических реакций или травм в острый или хронический периоды. Рассмотрена симптоматика, этиология и патогенез суставной патологии,

наиболее распространенной у спортивных лошадей. На основании исследований предложена схема эффективного лечения артритов.

При лечении лошадей противовоспалительным стероидным препаратом мелоксикамом (внутрь в первые сутки по 0,5 мл/10 кг, в дальнейшем 1 раз в сутки по 0,25 мл/10 кг массы тела) и хондропротекторами (из расчета на голову хондроитин - сульфата - внутрь дважды в сутки по 2 капсулы (500 мг) и гиалуронат натрия - внутрисуставно по 50 мг 1 раз в неделю) клинические проявления асептического артрита исчезали на 12 -е сутки. При лечении лошадей только противовоспалительным стероидным препаратом дексаметазоном (внутрисуставное по 0,8 мл на голову с интервалом в 3 дня), клинические проявления асептического артрита исчезали значительно позже - на 21 сутки.

Ключевые слова: воспаление, нестероидные противовоспалительные препараты, хондропротекторы, суставы.

UDC 619: 617: 616.71: 636.7

Ihlitskyj I.I.

*Lviv national university of Veterinary medicine and biotechnologies
named after S.Z. Gzhyskyj*

APPLICATION AND NSAIDS CHONDROPROTECTORS THE TREATMENT OF ARTHRITIS IN HORSES

In the article indications and features of not steroid anti-inflammatory preparations application are considered at aseptic diseases of joints in small animals.

At generalized forms of inflammatory process the last can lead to considerable injury of organs and tissues with their function violation.

Therefore, we consider the nesteroid inflammatory preparations as a component at treatment of bone and joint pathology.

In the treatment of horse anti-inflammatory steroids meloksykamom (within the first day of 0.5 ml/10 kg, further 1 per day 0.25 ml/10 kg body weight) and chondroprotectors (per head of chondroitin sulfate - inside twice daily 2 capsules (500 mg) and sodium hyaluronate - intraarticular 50 mg 1 time per week) clinical signs of aseptic arthritis disappeared, on average, at the 12th day. In the treatment of horses, only anti-inflammatory steroid drug dexamethasone (0.8 ml intra- down with an interval of 3 days) , clinical signs of aseptic arthritis disappeared much later - on average, 21 days .

Key words: *inflammation, non-steroidal anti-inflammatory drugs chondroprotectors joints.*

Вступ. Відомо, що серед хірургічних патологій у коней вагоме місце займають хвороби опорно-рухового апарату. Цій проблемі багато уваги приділяли вітчизняні ветеринарні хірурги у 30-50-х роках, коли коні відігравали

важливу роль в армії та сільськогосподарському виробництві. У подальшому наукові дослідження були спрямовані переважно на патологію кінцівок у великої рогатої худоби, свиней та інших продуктивних тварин. Тільки в останні роки з'явилися окремі роботи, присвячені захворюванням опорно-рухового апарату у коней [1-3].

Хвороби кінцівок у коней найчастіше спричиняються травмами внаслідок порушень правил утримання, поганого обладнання транспортних засобів, стану доріг тощо. Різновидом експлуатаційного травматизму у конярстві є спортивний. Так, згідно деяких даних у кінноспортивній школі у кожного коня у середньому 3-4 рази на рік виникають хвороби кінцівок, а у тих, що особливо навантажені, - до 10 разів на рік [4]. Перше місце серед хвороб кінцівок у спортивних коней посідають артрити, які складають до 44% від загальної кількості хвороб кінцівок і за типом гострого чи хронічного серозно-фібринозного запалення.

Нині запропоновано багато методів лікування коней з артритом. Всі вони мають певні недоліки, тому не можуть бути використані у всіх випадках. Крім того, при рекомендації різних способів лікування суглобів не враховуються особливості реакції організму на травму, а також економічні витрати. Низька ефективність лікування артритів також зумовлена недостатнім вивченням патогенезу, зокрема змін у синовії та суглобовому хрящі. Враховуючи вищезгадане, лікування коней за артрити має передбачати засоби, спрямовані не тільки на обмеження запальних процесів, але й на відновлення структури, хімічного складу та функціональних властивостей тканин суглоба.

Мета роботи. Визначення раціонального лікування коней за артрити з використанням хондропротекторів та нестероїдних протизапальних засобів.

Результати досліджень. Дослідження проводили у кінно-спортивній школі «Буревісник» м.Львова на конях чистокровної англійської верхової породи. З тварин віком 5-6 років, що брали активну участь у спортивних змаганнях і мали яскраві ознаки гострих асептичних артритів заплесневого суглобу, за принципом аналогів сформували дві групи коней по три тварини у кожній (контрольна і дослідна). Хвороба характеризувалася підвищенням температури тіла, припухлістю, болючістю у ділянці заплесневого суглоба, наповненням його виворотів, підвищенням місцевої температури, кульгавістю і втратою твариною апетиту.

Коням контрольної групи після аспірації вмісту в порожнину заплесневого суглобу вводили суміш 0,8 мл розчину дексаметазону та 3 мл 0,5%-ного розчину новокаїну з додаванням 0,6 г левоміцитину. Процедуру повторювали з інтервалом у 3 дні до зникнення симптомів захворювання.

Коням дослідної групи задавали орально двічі на добу по 2 капсули (500мг) хондроїтину сульфату, внутрішньосуглобово після аспірації вмісту вводили 1 раз на тиждень гіалуронат натрію (50 мг) та 3 мл 0,5%-ного розчину новокаїну з додаванням 1 г левоміцитину. Крім того, застосовували мелоксикам усередину в першу добу лікування по 0,5 мл/10 кг маси, у подальшому один раз на добу по 0,25 мл/10 кг маси тіла до зникнення клінічних ознак захворювання.

Контроль за результатами лікування здійснювали шляхом щоденного загального клінічного обстеження тварин.

Таблиця 1

Лікування коней з гострим асептичним артритом заплесневого суглобу

Кличка та вік тварини	Час зникнення клінічних ознак хвороби, діб	
	у кожної тварини	середнє значення
Контрольна група		
Берта, 6 років	19	22
Буян, 5 років	21	
Зірка, 8 роки	25	
Дослідна група		
Альма, 4 років	9	13
Ревіт, 7 років	10	
Марс, 5 років	19	

За визначення методу лікування врахували патогенез асептичного артриту, у спортивних/коней зазвичай має травматичне походження. Основними причинами травматизму у цих тварин була погана організація тренінгу й змагань, низька якість зброї, грубе поводження спортсменів та обслуговуючого персоналу, надмірне навантаження опорно-рухового апарату. Важливе значення мають також переохолодження тварин, зниження імунобіологічної реактивності організму та інші фактори. Внаслідок багаторазового травмування суглобів виникає забиття синовіальних оболонок і вкритих хрящем суглобових поверхонь. При цьому пошкоджується синовіоцити та хондроцити, що спричиняє звільнення з них катаболічних ферментів. Під дією останніх зменшується вміст гіалуронату у синовіальній рідині та колагену і протеогліканів у хрящі, тобто речовин, які визначають структуру й функціональні властивості цих важливих складових суглобів. У результаті погіршуються фізико-хімічні параметри синовії, втрачається еластичність та живлення суглобового хряща, в ньому прогресують дегенеративно-дистрофічні зміни, виникають ерозії, тріщини, що призводить до порушень механізму суглобів та розвитку ускладнень. Всі ці процеси відбуваються на фоні розвитку загальної реакції у синовіальній оболонці, періості та кістковій тканині.

Коням контрольної групи внутрішньосуглобово застосовували дексаметазон, який належить до глюкокортикоїдів пролонгованої дії, має виразний протизапальний, антиалергічний та глюкокортикогенетичний ефект. Кортикостероїди (кортизон, гідрокортизон, кортикостерон, преднізолон, дексазон, кеналог тощо) є однією з найбільш ефективних груп препаратів, які використовуються для зниження симптомів асептичних захворювань суглобів. Вони пригнічують всі стадії запального процесу, затримують розвиток сполучної тканини, зменшують проникливість клітинних мембран. Але тривале їх використання призводить до зниження секреції ендогенних кортикостероїдів і зменшення функціональної активності та атрофії лімфоїдних органів [5, 6]. Крім того, за внутрішньосуглобового використання цих препаратів спостерігається руйнування суглобового хряща та остеопороз субхондральної

кістки, знижується активність фібробластів, пригнічується синтез хондроцитами гіалуронової кислоти. Тому кортикостероїди бажано призначати на короткий термін і для запобігання руйнування хряща забезпечувати повний спокій суглобу щонайменше протягом двох днів після ін'єкції.

Коням дослідної групи застосовували мелоксикам – нестероїдний препарат, який має протизапальну, антиексудативну, знеболювальну та жарознижувальну дію. Цей препарат блокує біосинтез медіаторів запальних процесів, зокрема, простагландинів. Мелоксикам використовується за лікування захворювань кістяка у коней, які супроводжуються вираженим болем та запаленням (перелом, травматичні артропатії, розтягнення зв'язок та сухожилків, остеоартрити, артрити тощо), а також для зниження болючості після оперативного втручання. Мелоксикам є одним із кращих препаратів також за лікування хронічних захворювань опорно-рухового апарату. При застосуванні всередину він повністю всмоктується у шлунково-кишковому тракті, швидко накопичується та утримується у високій концентрації у синовії, навіть за тривалого використання не шкодить тканинам суглоба, сприяє сповільненню деструкції кісткової та хрящової тканин [7, 8].

Крім мелоксикаму за лікування коней дослідної групи застосовували хондропротектори, дія яких спрямована на гальмування дегенеративно-дистрофічних процесів та відновлення структури й метаболізму тканин суглобів. Хондропротектори стимулюють біосинтез глікозамінгліканів у хондроцитах, що збільшує вміст хондроїтин-сульфатів у матриксі суглобового хряща, сприяють продукції синовіальної рідини, збільшенню вмісту в ній гіалуронової кислоти та підвищенню в'язкості [9, 10]. Це полегшує тертя суглобових поверхонь, зменшує біль та усуває клінічні прояви захворювання. З хондропротекторів коням другої дослідної групи призначали хондроїтин сульфат (всередину як добавку до корму) та гіалуронат натрію (у вигляді внутрішньосуглобових ін'єкцій).

Результати дослідження доводять, що лікування коней дослідної групи більш ефективне, ніж контрольної. Клінічні ознаки асептичного артрити у цих тварин зникали на 9 добу. Це можна пояснити тим, що лікування коней другої групи було спрямоване не тільки на усунення запальних процесів у суглобі, але й на відновлення метаболізму синовії та хрящової тканини.

Висновки. За лікування коней з артритом скакового суглобу протизапальним стероїдним препаратом мелоксикамом (всередину в першу добу по 0,5 мл/10 кг, у подальшому 1 раз на добу по 0,25 мл/10 кг маси тіла) та хондропротекторами (з розрахунку на голову хондроїтин-сульфату – всередину двічі на добу по 2 капсули (500 мг) та гіалуронат натрію – внутрішньосуглобово по 50 мг 1 раз на тиждень) клінічні прояви асептичного артрити зникали на 13-у добу. Застосування за лікування коней з гострим артритом заплесного суглобу дексаметазоном (внутрішньосуглобове по 0,8 мл на голову з інтервалом у 3 дні) сприяло зникненню клінічних проявів захворювання лише на 22 добу.

Література

1. Издепський В.Й., Стоцький О.Г. Лікувальна ефективність імзауфу при асептичних артритів у коней//Вісник Біло-церк. держ. аграрн. ун-ту. – Біла Церква, 1998. – Вип. 5, ч. 2. – С. 160-167.
2. Издепський В.Й., Замазій А.А. Деякі питання патогенезу та патогенетичні методи лікування асептичних артритів у коней//Наук, праці Полтавської держ. аграрн. акад. – Том 2 (21). – Ветеринарні науки. – Полтава, 2002. – С. 318-321.
3. Замазій А.А., Передера Р.В. Изменение клеточного состава и некоторых ферментов в синовиальной жидкости у лошадей с возрастом //Коневодство и конный спорт. – 2002. - №3.-С. 25-26.
4. Калашник И.А., Логвинов Д.Д., смирнов С.И. и др. Незаразные болезни лошадей. – М: Агропромиздат, 1990. -272 с.
5. Гольберг Е.Д. Влияние однократного введения гидрокортизона на мофлогические показатели кроветворных и лимфатических органов крыс.//Механизмы патологических реакций: Сб. научн. тр. – Ташкент. мед. ин-т.-1982.-Т.2.-С. 20-28.
6. Цурко В.В. Кортикостероидная терапия и асептические некрозы костей у больных ревматоидным артритом//Терапевт. Архив.-1995.-№7.-С. 71.
7. Забегина Е.Ф., Савицкая М.Е., Артриты неинфекционного происхождения у лошадей//Труды Всероссийского научно-исследовательского института экспериментальной ветеринарии им. Я.Р. Коваленко.-2004.-С. 58-62
8. Кутузова Т. Артриты и артрозы: новое в лечении.//Конный мир.-2002.-№4.-С. 30-31.
9. Петраков К.А. Применение хондропротекторов при остеоартрозах у собак//Ветеринария.-2000.-№8.-С. 61-62.
10. Чепой В.М. Важнейшие вопросы внутренней медицины.-М.: Медицина, 1990.-283 с.

Рецензент – д.вет.н., профессор Хомин Н.М.